

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра політології і державного управління**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
Остапець Ю. О./
30 червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПОЛІТИЧНИЙ ТА ТЕХНІЧНИЙ АСПЕКТИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ КРАЇН
ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ, ЗАХІДНИХ БАЛКАН ТА УКРАЇНИ**

Рівень вищої освіти	Другий (освітньо-професійний)
Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	С2 Політологія
Освітня програма	Політологія
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Політичний та технічний аспекти євроінтеграції країн Центральної Європи, Західних Балкан та України» для здобувачів вищої освіти галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини спеціальності С2 Політологія освітньої програми «Політологія», другий (магістерський) рівень

Розробник: Кічера Н.М., кандидат політичних наук, доцент кафедри політології і державного управління.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
політології і державного управління

протокол №10 від 30 червня 2025 р.

Завідувач кафедри Ключкович А.Ю.

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**

протокол №8 від 30 червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-ий	1-ий
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2,8 аудиторних – 42 самостійної роботи студента – 78	2-ий	2-ий
	Лекції:	
	24	10
	Практичні (семінарські):	
	18	2
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	78	108

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Політичний та технічний аспекти євроінтеграції країн Центральної Європи, Західних Балкан та України» є вивчення та аналіз теоретичних засад дослідження інтеграційних процесів, основ, передумов, особливостей інтеграції країн Центральної Європи, Західних Балкан та України, її причин, форм та інструментів, особливостей функціонування Європейського Союзу як інтеграційного регіонального утворення та його політики щодо прийняття нових держав-членів, трансформацій самих держав-кандидатів та потенційних кандидатів.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальних компетентностей:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-04);
- здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями (ЗК-05);
- вміння працювати у міжнародному контексті (ЗК-09);
- отримання засад толерантності та поваги до різноманітності і мультикультурності (ЗК-10);

2) спеціальних (фахових) компетентностей:

- критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів (СК-03);
- здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні (СК-06);
- проможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультативні функції на національному та міжнародному рівні (СК-07);
- здатність формувати та реалізовувати публічну політику на міжнародному, національному, регіональному та місцевому рівнях (СК-08);
- вміння застосовувати форми, інструменти та методи публічної політики європейських країн у практичній професійній діяльності в Україні (СК-09).

Крім того, вивчення даної вибіркової навчальної дисципліни дозволить здобувачу вищої освіти у подальшому орієнтуватися в проблематиці інтеграційних процесів у Європі; особливостях політичного, нормативного, процесуального, інституційного, технічного аспектів євроінтеграції з обидвох сторін; використовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК.02	Інформаційно-аналітична діяльність у політиці
ОК.04	Публічна політика та управління у країнах Центральної Європи

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Політологія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики,	ПРН-6

політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.	
Застосовувати кращі практики діяльності політичних та громадських організацій, органів влади, громад, інших політичних акторів, аналітичних, експертних, професійних політологічних структур Центральної Європи у практичній діяльності в Україні.	ПРН-9
Враховувати у дослідницькій, експертній, консультаційній, політичній, публічній та організаційній діяльності етнокультурні параметри суспільства, зокрема у регіоні Центральної Європи, їх вплив на публічну політику та національну і міжнародну безпеку.	ПРН-10
Здійснювати інформаційно-аналітичну, експертну, проєктну діяльність, володіти навичкам політичної діагностики, прогнозування та моделювання, враховуючи міжнародний та регіональний контекст Центральної Європи.	ПРН-12

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Політичний та технічний аспекти євроінтеграції країн Центральної Європи, Західних Балкан та України**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вміти критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, особливості функціонування політичних інститутів та процесів окремих країн та регіонів, а також Європейського Союзу загалом.	ПРН-6
Знати та вміти застосовувати практики діяльності політичних та громадських організацій, органів влади, громад, інших політичних акторів, аналітичних, експертних, професійних політологічних структур країн Центральної Європи, Західних Балкан, Європейського Союзу у практичній діяльності в Україні.	ПРН-9
Вміти оцінювати та враховувати у дослідницькій, експертній, консультаційній, політичній, публічній та організаційній діяльності етнокультурні параметри суспільства, зокрема у регіоні Центральної Європи, Західних Балкан та Україні, їх вплив на публічну політику та національну і міжнародну безпеку.	ПРН-10
Володіти навичками інформаційно-аналітичної, експертної, проєктної діяльності, враховуючи міжнародний та регіональний контекст Центральної Європи, Західних Балкан та Європейського Союзу.	ПРН-12

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- залік;
- письмове тестування;
- аналітичне есе;
- презентації результатів виконаної індивідуальної та практичної роботи студента.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступ на семінарських заняттях, написання аналітичних/порівняльних робіт, письмове тестування.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	50	100
6	6	6+10	6	6+10		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	50	100
8+10	8	8	6+10		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	30	5	30
Письмове тестування при тематичному оцінюванні			1	10
Презентація	1	10		
Реферат			1	10
Есе	1	10		
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота складається з трьох видів завдань, різних рівнів складності.

Перший рівень – це завдання тестового характеру, покликані оцінити загальний рівень засвоєння знань студентами з дисципліни відповідно до тематичного блоку, який був розкритий на лекційних заняттях і обговорювався на семінарських заняттях. Перший рівень завдань модульної контрольної роботи максимально може бути оцінений у 10 балів.

Другий рівень завдань – це завдання понятійно-категоріального характеру, має на меті оцінити розуміння загальнотеоретичних основ з проблематики європейської інтеграції, зокрема релевантних понять, категорій та процесів. Другий рівень завдань модульної контрольної роботи максимально може бути оцінений у 10 балів.

Третій рівень завдань модульної контрольної роботи складається з трьох запитань описово-аналітичного характеру, які покликані оцінити розуміння базисів дисципліни, понять та процесів інтеграції, міжнародного співробітництва, перш за все в європейських країнах, Європейському Союзі, країнах Центральної Європи, Західних Балкан та України. Залежно від послідовності викладу, обґрунтованості висновків та орієнтуванні у тематичному матеріалі кожне запитання може бути оцінене у 30 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Відповідно до «*Положення про порядок та методичку проведення семестрових (курсових) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті*» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи;

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування
- проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує студент, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення;

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер;

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань;

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту заочної форми навчання, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

– не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		диференційована	недиференційована
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Тема 1. Поняття та сутність інтеграції у міжнародних процесах

Поняття «інтеграція». Інтеграція та міжнародне співробітництво. Інтеграція та глобалізація.

Об'єктивні та суб'єктивні передумови інтеграційних процесів. Міжнародна інтеграція. Рівні інтеграції. Види інтеграції. Формальна та неформальна інтеграція. Історичні моделі інтеграції.

Чинники поглиблення та поширення інтеграційних процесів. Інтеграційна мотивація. Міжнародні організації (урядові та неурядові, глобальні, регіональні). Політична, економічна, військова інтеграція. Позитивна/негативна інтеграція.

Федералістські ідеї про європейську інтеграцію. Поняття «федерації», «федералізму», основні форми та принципи федералізму. Формування інтегративного та політичного федералізму. Федералістський рух. Регіон, регіоналізм, регіоналізація.

Зміст функціоналістського підходу до інтеграції Європи. Основні нововведення неофункціоналізму. Концепції «переливання» та екстерналізму як розвиток неофункціоналізму. Інші підходи та пояснення інтеграційних процесів. Теоретичні моделі практичного устрою інтегрованої Європи.

Тема 2. Методологія розширення Європейського Союзу та сучасний формат його функціонування

Монархічні проекти об'єднання Європи. Роль католицької церкви у формуванні ідеї європейської єдності. Республіканські проекти об'єднання Європи (Ж.-Ж. Руссо, І. Кант, Сен-Сімон). Сполучені Штати Європи графа Калергі та розвиток пан-європейського руху. Проект А. Бріана. Федералістське об'єднання Європи.

Передумови інтеграційних процесів в Європі після Другої світової війни. Європейський рух і створення Ради Європи. Інтеграція як спосіб подолання конфліктності на європейському контенті.

Початок європейської економічної інтеграції (Організація європейського економічного співробітництва, Європейський платіжний союз). Воєнно-політичної інтеграції (Західноєвропейський Союз). Меморандум Ж. Монне та Декларація Р. Шумана. Європейська ідентичність. Зародження європейської єдності, утворення Європейських співтовариств та Європейського Союзу. Хвилі розширення Європейського Союзу.

Формування Копенгагенських критеріїв членства в ЄС. Вимоги до членства. Територіальне обмеження членства. Системні вимоги європейської інтеграції (ринкова економіка, плюралістична демократія, права людини), вимоги «конвергенції» до учасників європейської інтеграції. Етапи європейської інтеграції. Процес переговорів нових членів щодо вступу в ЄС. Процедурні рамки переговорів про вступ.

Тема 3. Східний вектор політики Європейського Союзу

Європейська політика сусідства (ЄПС) – ініціатива ЄС, створена у 2003-2004 роках. Мета європейської політики сусідства: забезпечення стабільності та миру, розвиток співпраці із сусідніми країнами. Послання «Ширша Європа – Сусідство: новий вимір відносин з нашими східними та південними сусідами». Цілі Європейської політики сусідства: співпраця з країнами-партнерами заради сприяння процесу політичних та економічних реформ, підтримка більш тісної економічної інтеграції, підтримка сталого розвитку забезпечення політичної підтримки та допомоги. Країни Європейської політики сусідства: Алжир, Вірменія, Азербайджан, Білорусь,

Єгипет, Грузія, Ізраїль, Йорданія, Ліван, Лівія, Молдова, Марокко, Палестинська автономія, Сирія, Туніс та Україна.

Принципи Європейської політики сусідства. Два періоди Європейської політики сусідства. Середземноморський і східноєвропейський напрямками ЄПС. Двосторонні Плани дій між ЄС та країною-партнером в рамках ЄПС.

Зміни Європейської політики сусідства у 2015 році. Посилення співпраці з питань безпеки, більша участь у виробленні політики партнерів. Напрямки нової політики: демократія, верховенство права та прав людини; економічний розвиток для досягнення стабільності; безпека; міграція та мобільність населення.

Тема 4. Інструменти передвступної допомоги Європейського Союзу

Сутність та інструменти політики згуртованості. Інструменти фінансування ініціатив. Інструмент допомоги на етапі підготовки до вступу (Instrument for Pre-accession Assistance/ІРА). Можливості фінансування проєктів у межах ініціативи Європейського територіального співробітництва (Interreg). Ініціативи, які координує Єврокомісія.

Політика згуртованості ЄС як унікальний приклад спроби пом'якшення невідповідності в економічному, соціальному та територіальному розвитку між регіонами та країнами Європейського Союзу. Співпраця з країнами, які мають намір приєднатися до ЄС, або мають значний потенціал для майбутнього членства.

Структурні та інвестиційні фонди ЄС, їх розподіл. Структурні фонди для інвестицій у створення робочих місць та для досягнення мети зростання (Європейський фонд регіонального розвитку (ЄФРР), Фонд згуртованості, Європейський соціальний фонд+ (ЄСФ+), Фонд справедливого переходу (ФСП)); Interreg: Європейське територіальне співробітництво; інші інструменти ЄС та технічна допомога, керовані Єврокомісією (ЄК). Суми фінансування різних напрямів та стратегічні періоди.

Тема 5. Передумови та особливості розширення Європейського Союзу 2004 та 2007 років

Передумови розширення Європейського Союзу на схід. Труднощі приєднання до ЄС країн Центрально-Східної Європи. Процедура вступу до ЄС. Формування політики ЄС щодо країн ЦСЄ на початку 90-х років ХХ століття.

Формування Копенгагенських критеріїв членства в ЄС. Реалізація основних етапів процедури вступу до Євросоюзу країнами Центральної і Східної Європи. Формування нової стратегії розширення під час самітів ЄС у Гельсінкі та Ніцці. П'яте розширення – Кіпр, Естонія, Литва, Латвія, Мальта, Польща, Словаччина, Словенія, Угорщина, Чехія (2004 р.). Етап розширення 2007 р. – Болгарія і Румунія. Хорватія стає членом ЄС.

МОДУЛЬ 2

Тема 6. Євроінтеграція Західних Балкан. Суперечки між кандидатами та членами Європейського Союзу

Політичні передумови розширення ЄС та його вплив на входження Західних Балкан до ЄС. Стратегія «Надійна перспектива розширення та посилена взаємодія ЄС із Західними Балканами».

Процедурні рамки переговорів про вступ: нова методологія ЄС для Західних Балкан. Уроки, отримані Західними Балканами на шляху до вступу до ЄС: поступ у ключових розділах законодавства ЄС. Найближчі до вступу в ЄС західнобалканські країни та найбільш проєвропейськи налаштоване населення.

Основні уроки для України з досвіду Західних Балкан.

Тема 7. Україна на шляху до Європейського Союзу

Історія двосторонніх відносин. Офіційна позиція України щодо ЄС у Постанові Верховної Ради «Про Основні напрямки зовнішньої політики України» від 1993 р. Угода про партнерство і співробітництво з ЄС від 14 червня 1994 р. Сім пріоритетних напрямків співпраці між Україною та ЄС: енергетика, торгівля та інвестиції, юстиції та внутрішні справи, охорона навколишнього середовища, транспорт, транскордонне співробітництво, співпраця у сфері науки, технологій та космосу. Спільна позиція ЄС щодо України, План дій ЄС щодо України.

Програма технічної допомоги TACIS (Technical Assistance to the Commonwealth of Independent States – програма Європейського Союзу на допомогу новим незалежним державам Східної Європи і Центральної Азії в перехідний період).

Рада з питань співробітництва між Україною та ЄС, Комітет з питань співробітництва між Україною та ЄС, Комітет парламентського співробітництва (форум для політичного діалогу між парламентаріями ЄС та України), Комітет старших посадових осіб (готує оцінку прогресу імплементації Порядку денного асоціації). Стратегія інтеграції України до ЄС.

Тема 8. Особливості секторальної інтеграції України. Перспективи нового етапу інтеграції України

План дій Україна – ЄС від 21 лютого 2005 р. Зобов'язання України у сфері зміцнення демократії, боротьби з корупцією, структурних економічних реформ, розвитку співпраці в секторальних сферах, у тому числі освіти та науці. Визначення умов початку переговорів щодо укладення нового базового договору на зміну УПС. Термін дії УПС. Переговорний процес щодо нової базової угоди та пролонгування УПС.

Угода про спрощення оформлення віз громадянам України (2008 р.). План дій Україна - ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки. Вступ України до СОТ. Переговори щодо створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Нова стратегія ЄС щодо України на 2007 – 2013 рр.

Східне партнерство (складова політики сусідства ЄС, яка є рамковою політикою ЄС щодо країн східних сусідів, що офіційно розпочалася з установчого саміту у Празі 7 травня 2009 р.).

Паризький саміт Україна – ЄС 2008 р. Угода про асоціацію, підготовка та парафування. Проєвропейський курс України після 2014 р. Угода про асоціацію, набуття чинності (2017 р.).

Тема 9. Євроінтеграція в умовах війни

Досвід євроінтеграції України в умовах війни. Рішення щодо надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС. Набуття та умови збереження статусу кандидата на вступ до ЄС. Проєвропейські реформи в різних сферах. Поглиблення секторального співробітництва з Брюсселем. Виконання на практиці положення Угоди про асоціацію і рекомендацій Єврокомісії.

Прискорення євроінтеграційних процесів в Україні. Вплив фактора російської агресії на зміст і темпи української, і не лише, євроінтеграції (країни Західних Балкан, Грузія, Молдова). Політико-дипломатична підтримка, військово-технічна, фінансово-економічна, гуманітарна допомога країн ЄС.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Поняття та сутність інтеграції у міжнародних процесах	11	2	2			7
Тема 2. Методологія розширення Європейського Союзу та сучасний формат його функціонування	12	2	2			8
Тема 3. Східний вектор політики Європейського Союзу	12	2	2			8
Тема 4. Інструменти передвступної допомоги Європейського Союзу	11	2	2			7
Тема 5. Передумови та особливості розширення Європейського Союзу 2004 та 2007 років	12	2	2			8
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	60	12	10			38
Модуль 2						
Тема 6. Євроінтеграція Західних Балкан. Суперечки між кандидатами та членами Європейського Союзу	16	4	2			10
Тема 7. Україна на шляху до Європейського Союзу	14	2	2			10
Тема 8. Особливості секторальної інтеграції України. Перспективи нового етапу інтеграції України	14	2	2			10
Тема 9. Євроінтеграція в умовах війни	14	2	2			10
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	60	12	8			40
Разом за семестр	120	24	18			78

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Модуль 1						
Тема 1. Поняття та сутність інтеграції у міжнародних процесах	12					12
Тема 2. Методологія розширення	14	2				12

Європейського Союзу та сучасний формат його функціонування						
Тема 3. Східний вектор політики Європейського Союзу	12					12
Тема 4. Інструменти передвступної допомоги Європейського Союзу	12					12
Тема 5. Передумови та особливості розширення Європейського Союзу 2004 та 2007 років	14		2			12
Тема 6. Євроінтеграція Західних Балкан. Суперечки між кандидатами та членами Європейського Союзу	14	2				12
Тема 7. Україна на шляху до Європейського Союзу	14	2				12
Тема 8. Особливості секторальної інтеграції України. Перспективи нового етапу інтеграції України	12					12
Тема 9. Євроінтеграція в умовах війни	14	2				12
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	120	10	2			108
Разом за семестр	120	10	2			108

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Поняття та сутність інтеграції у міжнародних процесах	2	
2	Тема 2. Методологія розширення Європейського Союзу та сучасний формат його функціонування	2	
3	Тема 3. Східний вектор політики Європейського Союзу	2	
4	Тема 4. Інструменти передвступної допомоги Європейського Союзу	2	
5	Тема 5. Передумови та особливості розширення Європейського Союзу 2004 та 2007 років	2	2
6	Тема 6. Євроінтеграція Західних Балкан. Суперечки між кандидатами та членами Європейського Союзу	2	
7	Тема 7. Україна на шляху до Європейського Союзу	2	
8	Тема 8. Особливості секторальної інтеграції України. Перспективи нового етапу інтеграції України	2	
9	Тема 9. Євроінтеграція в умовах війни	2	
	Разом	18	2

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Поняття та сутність інтеграції у міжнародних процесах	7	12
2	Тема 2. Методологія розширення Європейського Союзу та	8	12

	сучасний формат його функціонування		
3	Тема 3. Східний вектор політики Європейського Союзу	8	12
4	Тема 4. Інструменти передвступної допомоги Європейського Союзу	7	12
5	Тема 5. Передумови та особливості розширення Європейського Союзу 2004 та 2007 років	8	12
6	Тема 6. Євроінтеграція Західних Балкан. Суперечки між кандидатами та членами Європейського Союзу	10	12
7	Тема 7. Україна на шляху до Європейського Союзу	10	12
8	Тема 8. Особливості секторальної інтеграції України. Перспективи нового етапу інтеграції України	10	12
9	Тема 9. Євроінтеграція в умовах війни	10	12
	Разом	78	108

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

В умовах використання формату онлайн-навчання (дистанційного навчання) із застосуванням мережі Google Meet названі засоби, методи та форми визначаються за домовленістю зі здобувачами і в залежності від зручного виду взаємодії, застосовуються з допомогою існуючих функцій групових чатів та відеоконференцій.

Для ефективного засвоєння тематики є можливість демонстрації необхідних матеріалів на робочому столі комп'ютерного технічного засобу під час занять і семінарів. Зокрема, у разі потреби, під час онлайн-заняття можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу тематичну інформацію на робочому столі.

Планування лекційних і семінарських занять, модульних контрольних робіт, звітування за індивідуальну та іншу передбачену програмою роботу зі студентами, а також підсумкова перевірка знань у формі іспиту (заліку) здійснюється заздалегідь за допомогою прив'язки до Google-календаря. Синхронізація запланованих заходів виконується автоматично на всіх зручних для їх проведення пристроях.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Волес В., Волес Г. Творення політики в Європейському Союзі: Пер. з англ. К.: Основи, 2004. 871 с.
2. Євроінтеграційний досвід Західних Балкан. Уроки для правозахисників: / Д. Депутат, А. Лихолат; Ред.: Н. Кошель, О. Луньова, О. Синюк, Т. Печончик; Центр прав людини ZMINA. Київ, 2024. 62 с. URL: https://zmina.ua/wp-content/uploads/sites/2/2025/02/balcan_web.pdf
3. Європейський Союз: посібник. Київ: «Представництво Європейського Союзу в Україні», 2018. 140 с.
4. Копійка В. В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посіб. / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко; ред.: Л. В. Губерський. - 2-ге вид., виправл. і доповн. К.: Знання, 2012. 760 с.
5. Мальська М., Антонюк Н. Основи європейської інтеграції: підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2017. 320 с.
6. Переформатування європейської інтеграції: можливості і ризики для асоціації Україна-ЄС / В. Сіденко (керівник проекту) та ін. Київ: Заповіт, 2018. 214с.
7. Україна в міжнародних інтеграційних процесах: монографія / В. В. Копійка, М. С. Дорошко, В. І. Головченко, С. В. Андрущенко, О. Ю. Анісімова; ред.: В. В. Копійка; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ: Київ. ун-т, 2015. 575 с.

8. Cross-Border Cooperation of Ukraine with the EU Countries: Current Challenges and Possibilities: monograph / NAS of Ukraine. SI «Institute of Regional Research named after M.I. Dolishniy of NASU»; edited by Khrystyna Prytula. Lviv, 2019. 220 p.

Допоміжна література

9. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу: навч. посіб. / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, М. К. Орлатого. К.: НАДУ, 2015. 628.
10. Брензович К.С. «Втома від розширення» Європейського Союзу як соціально-політичний феномен. *Актуальні проблеми міжнародного економічного співробітництва: оцінки і стратегії*: збірник тез наукових робіт міжнар. наек.-практ. конф, 17-18 липня 2015. Одеса. С.11-12.
11. Вонсович О.С. Саміт Україна – Європейський Союз: підсумки та перспективи. *Гілея: збірник наукових праць* / гол. ред. В.М. Вашкевич. К.: ВІРУАН, 2017. Вип. 116. С. 308-311.
12. Головченко А.В. Інтеграція як умова проведення зовнішньої політики країн Центрально-Східної Європи: перспективи для України. *Актуальні проблеми політики*. 2013. Вип. 48. С. 308-316.
13. Горопаха С. В. Інтеграція Республіки Хорватія в Європейський Союз (1992–2013 рр.): дис. ... канд. іст. наук : 07.00.02. Київ, 2018. 226 с.
14. Давидчук В.Г. перспективи вступу Західних Балкан до Європейського Союзу. *Наукові зписки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини»*. 2020. Випуск 5. С. 134-140.
15. Європейська інтеграція України: посібник для державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування / Уклад. М. І. Лахижа. Полтава, 2018. 74 с.
16. Європейська інтеграція: Навчальний посібник / за ред. М.І. Макаренка, Л.І. Хомутенко. К.: «Центр учбової літератури», 2018. 344 с.
17. Європейська інтеграція: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів та слухачів магістерської підготовки за напрямом «Державне управління» / Кол. авт.; за заг. ред. проф. І.А.Грицяка та Д. І.Дзвінчука. ІваноФранківськ: Місто НВ, 2013. 464 с.
18. Європейська інтеграція та міжнародна співпраця: посібник / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої; В. А. Мандрагеля, Ю. В. Мельник, О. І. Пошедін [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України [та ін.]. К.: НАДУ, 2016. 288 с.
19. Європейський Союз та Україна: монографія / А.В. Єрмолаєв, Б.О. Парохонський, Г.М. Яворська, О.О. Резнікова. К., 2012. 192 с.
20. Інтеграція до ЄС: досвід Польщі та виклики для України. *Дзеркало тижня. Україна*. 2013. №35. 27 верес. – 4 жовт. URL: <https://dt.ua/macrolevel/integraciya-do-yes-dosvid-polschi-ta-vikliki-dlya-ukray-ini- html>
21. Коваль І. М. Європейська та євроатлантична інтеграція України: регіональний вимір. *Дослідження світової політики : зб. наук. праць. Київ, Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України*. 2004. Вип. 27. С. 87-102.
22. Корнієнко В.О. Україна в Європі і світі: електронний навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2018. URL: <https://multimedia.posibnyky.vntu.edu.ua/mm/Ukraine-EU/index.html>
23. Кравченко Д. Категорія «Європейська інтеграція Західних Балкан» у міжнародних відносинах. *Acta de Historia & Politica: Saeculum XXI*. 2023. №5. С. 26-33. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1731/1/%D0%9A%D1%80%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%94..pdf>
24. Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. *Що змінилося у функціонуванні ЄС?: Науково-практична конференція: тези доп.* Миколаїв, 2 грудня 2019 р. ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв, 2019. URL: <http://eugov.chmnu.edu.ua/>
25. Майстренко Ю., Велика О. Євроінтеграційна політика країн Західних Балкан (на прикладі Республіки Північна Македонія). *Актуальні проблеми історико-правової науки*. 2022, Ч. 2. С. 213-218. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/4/part_2/33.pdf
26. Максименко І.В. Зовнішньополітичний курс України як чинник геополітичного лідерства ЄС та Росії. *Актуальні питання міжнародних відносин*. Вип. 120. Ч. 1. К.: Київський інститут міжнародних відносин, 2014. С. 59-72.

27. Манжола В. А. Інтеграція України в європейські правові, політичні та економічні системи: монографія / В. А. Манжола, В. І. Муравйов, А. С. Філіпенко, А. П. Сапсай, В. В. Копійка; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 2007. 320 с.
28. [Масик Ю. Етапи процесу євроінтеграції країн Балтії: досвід для України. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 2 \(46\) 2020. С. 22-27.](#)
29. Матюшенко І. Ю. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції : навчальний посібник / І. Ю. Матюшенко, С. В. Беренда, В. В. Резніков. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 504 с.
30. [Міщук В. Процес розширення ЄС на «Схід» 2004 року в контексті національних інтересів учасників. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. №1\(9\). 2021. С. 253-273.](#)
31. Ніщський договір та розширення ЄС / Наук. ред. С. Шевчук. К.: Логос, 2001. 196 с.
32. Палагнюк Ю. В. Еволюція теоретичних основ європейської інтеграції: державно-управлінський аспект. *Публічне адміністрування: теорія і практика: Електронний збірник наукових праць*. 2013. Вип. 2 (10). URL: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2013-02%2810%29/index.html>.
33. Палагнюк Ю.В. Основні етапи європейської інтеграції. Єдиний економічний та валютний союз. Мультимедійний підручник «Управління в ЄС та політика європейської інтеграції». URL: <https://eugov.chmnu.edu.ua/miltymediinyi-posibnyk/>
34. Палагнюк Ю. В. Проблеми розвитку ЄС після фінансово-економічної кризи: уроки для України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 5. С. 167-172. URL: https://www.researchgate.net/profile/Yuliana_Palagnyuk/publication/338954980_Problemi_rozvitku_ES_pisla_finsovo_ekonomichnoi_krizi_uroki_dla_Ukraini/links/5e34730092851c7f7f11a7e2/Problemi-rozvitku-ES-pisla-finsovo-ekonomichnoi-krizi-uroki-dla-Ukraini.pdf
35. Писаренко С.М. Євроінтеграційні засади транскордонного співробітництва України. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. Вип. 2(106). С. 27-34.
36. Пістракевич О.В. Розширення Європейського Союзу як процес поглиблення європейської інтеграції. *Інвестиції: практика та досвід*. № 20. 2014. С. 137-141.
37. Скрипник О. Особливості процесу інтеграції Республіки Албанія до Європейського Союзу. *Європейські історичні студії*. 2021. №18. С. 63-77.
38. Сокур О.В. Європейська інтеграція: теоретичні засади та еволюція поглядів. *Актуальні проблеми політики*. 2015. Вип. 55. С. 50-58. URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/3231/%D0%A1%D0%BE%D0%BA%D1%83%D1%80%20APP_55-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y
39. Україна – Європейський Союз: від партнерства до асоціації: Український Щорічник з Європейських Інтеграційних Студій. Вип. II. Луцьк, Терен, 2019. 428 с.
40. Щедрова Г.П. Адаптація України до вимог ЄС: досвід країн Балтії. *Politicus*. 2017. Вип. 1. С. 156-161.
41. Яхтенфукс М., Колэр-Кох Б. Європейська інтеграція. Переклад з німецької. К.: Видавництво « Києво-Могилянська академія». 2007. 393 с.
42. European and Euro-Atlantic Integration. A textbook for Civil Servants and Local Government Employees / Y. Glukhova, D. Say, Y. Palagnyuk, S. Ponomaryov, S. Soroka, A. Soloviova. 3rd ed., updated. Mykolayiv: Petro Mohyla BSSU, 2018. 336 p. URL: <http://dspace.chmnu.edu.ua/bitstream/123456789/257/1/English.%20European%20and%20Euro-Atlantic%20Integration.pdf>

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Євроінтеграційний портал. URL: <https://eu-ua.org/>
2. Євроінтеграція в умовах війни: виклики і перспективи. *Аналітична доповідь*. Грудень 2022 р. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL-7.pdf>
3. Європейська інтеграція України в умовах війни Росії проти України: роль академічних та громадських сильнот: *Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Рівне, 09 листопада 2023 р.)*. Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської

Інтеграції; Київ. 2023. 227 с. URL: <https://aprei.com.ua/wp-content/uploads/2023/12/Materialy-mizharodnoyi-konferencziyi-APREI-Rivnenskyj-derzhavnyj-gumanitarnyj-universyte-09.11.23.pdf>

4. Європейський Союз (ЄС) – Представництво Європейського Союзу в Україні. URL: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm

5. Комітет з питань інтеграції України до ЄС Верховної Ради України. URL: <https://comeuoint.rada.gov.ua>

6. Країни-кандидата до ЄС. *Інститут аналітики та адвокації*. URL: <https://iaa.org.ua/articles/krayina-kandydat-do-yes-yake-finansuvannya-dostupne-ukrayini-z-fondiv-soyuzu/>

7. Тернистий шлях Західних Балкан до ЄС. СД Платформа. URL: <https://sdplatform.org.ua/blogs/westbaltoeu>

8. Western Balkans: An Economic and Investment Plan to support the economic recovery and convergence. *The European Commission*. 2022. URL: <https://cutt.ly/C04ljoJ>

Додаток 2

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)